

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึก ทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง AN ENTREPRENEURSHIP CURRICULUM DEVELOPMENT TO ENHANCE ENTREPRENEURSHIP COMPETENCE BASED ON COGNITIVE APPRENTICESHIP APPROACH FOR THE HIGHER VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS

Received: May 25, 2018

Revised: June 25, 2018

Accepted: July 10, 2018

สุภาภรณ์ โตโสภณ^{1*} และวาริรัตน์ แก้วอุไร²
Supaporn Tosophon^{1*} and Wareerat Kaewurai²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

^{1,2}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: Kobkero19@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 3) การศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 4) การประเมินหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาแผนกวิชาการตลาดและการจัดการทั่วไป วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์ จำนวน 24 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบวัดความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้ประกอบการ มีลักษณะเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก แบบประเมินทักษะการเป็นผู้ประกอบการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่าที่กำหนดเกณฑ์คุณภาพ 3 ระดับ แบบประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อการเป็นผู้ประกอบการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่กำหนดเกณฑ์

คุณภาพ 3 ระดับ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมิน และแบบประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบที่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พบว่า 1) สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ แบบจำลองธุรกิจ การจัดการธุรกิจ การจัดการตลาด การผลิตและการดำเนินงาน การบริหารทรัพยากรบุคคล การจัดการการเงินและการลงทุน แผนธุรกิจ การติดต่อสื่อสารและเครือข่ายทางธุรกิจ และการบริหารงานและดำเนินงานในองค์กร ด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติงานและความสามารถการมีปฏิบัติสัมพันธ์ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและด้านอัตมโนทัศน์ 2) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เน้นการฝึกปฏิบัติ และมีกรณีตัวอย่างประกอบหรือสถานการณ์ที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำเมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาจนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานจนสำเร็จ และ 3) การวัดและประเมินผล มีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ด้วยแบบทดสอบ ด้านทักษะด้วยแบบประเมินทักษะ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วยแบบประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคล

2. หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล จุดประสงค์ รายวิชา สมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชา เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล นำวิธีการสอนตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการด้วยกระบวนการ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมการ 2) การเป็นต้นแบบ 3) การเป็นผู้ชี้แนะและการให้ความช่วยเหลือ 4) การสะท้อนคิด 5) การไตร่ตรองความคิด 6) การต่อยอดประสบการณ์ ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผลการทดลองใช้ พบว่าหลักสูตรมีความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ

3. ผลการใช้หลักสูตร พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้ประกอบการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษามีทักษะการเป็นผู้ประกอบการหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อการเป็นผู้ประกอบการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในระดับมาก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรให้ความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งหลักสูตรมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน มีทฤษฎีรองรับที่ชัดเจน และมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

Abstract

The research aimed at developing an entrepreneurship curriculum to enhance entrepreneurship competence based on cognitive apprenticeship approach for the higher vocational certificate students. The research and development (R & D) process model has been adopted to use in the study in 4 steps as follows: step 1 studying the essential entrepreneurship competences for the higher vocational certificate students, step 2 constructing an entrepreneurship curriculum to enhance entrepreneurship competence based on cognitive apprenticeship approach for the higher vocational certificate students and verifying curriculum quality, step 3 implementing an entrepreneurship curriculum to enhance entrepreneurship competence based on cognitive apprenticeship approach for the higher vocational certificate students, and step 4 evaluating an entrepreneurship curriculum to enhance entrepreneurship competence based on cognitive apprenticeship approach for the higher vocational certificate students. The experimental group was 24 higher vocation certificate students majoring in marketing and general management of Uttaradit vocational college. The research instruments consisted of entrepreneurship understanding test comprising 5 multiple choices, entrepreneurship skill evaluation form with 3 rating scales, personal characteristics evaluation form with 3 rating scales evaluated by the teacher, and learning satisfaction form. The data were analyzed by using means, standard deviations, t-test and content analysis. The results at each step were presented as follows:

1. The results of studying the essential entrepreneurship competences for the higher vocation certificate students were as follows: 1) Regarding knowledge about entrepreneurship competences consisted of entrepreneurship understanding about business and entrepreneurship, business model, management, marketing, process and production, human resources management, investment and finance, communication and business network and organizational management. Regarding entrepreneurship competences consisted of performance ability and interaction and regarding personal characteristics consisted of motivation and self-concept. 2) The teaching and learning management approach that enhances entrepreneurship. There should be learning activities by using group work to train learners to discover knowledge on their own, emphasizing hands-on activities and interesting case studies. In order for the students to see a good example, the instructor is a facilitator when the problem occurs until the learner is able to complete the task. 3) Measurement and Evaluation, It should be measured to assess the learning to cover the three aspects of knowledge with the test. Skills with skills assessment and personal qualities.

2. An entrepreneurship curriculum to enhance entrepreneurship competence based on cognitive apprenticeship approach for the higher vocational certificate students consisted of

8 components: principle and rationale, course objectives, course competence, course description, course contents, learning approaches, materials and learning resources, and evaluation. The curriculum was implemented based on cognitive apprenticeship approach for enhancing entrepreneurship competence. The teaching and learning processes consisted of 6 steps: 1) preparation, 2) modeling, 3) coaching and scaffolding, 4) Articulation, 5) though reflection, and 6) extension. The curriculum and supplementary materials were approved by the specialists and its results were at the most appropriate level. After trying out the developed curriculum, it was possible for curriculum implementation.

3. The results of implementing an entrepreneurship curriculum based on cognitive apprenticeship approach to enhance entrepreneurship competence for the higher vocation certificate students revealed that students had an entrepreneurship understanding after learning higher than before learning at .05 level of significance. Students also had entrepreneurship competence after learning higher than the criteria of 75 at .05 level of significance and had personal characteristics on entrepreneurship after learning higher than before learning at .05 level of significance.

4. The results of curriculum evaluation revealed that students had learning satisfaction toward the curriculum at high level. Regarding to the opinions of stakeholders, they viewed that the curriculum was suitable at high level in all aspects input, process and output. The curriculum has appropriate for the level of students and was developed based on relevant theory and useful for adjusting students' prior knowledge.

Keywords: Curriculum Development, Entrepreneurship Competence, Cognitive Apprenticeship Approach

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา ทำให้ได้รับผลกระทบจากทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11-12 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมโลกที่มีการใช้ความรู้เป็นฐานสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลกระทบต่อการลงทุนและการขยายตัวทางภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงผลดีกำลังคนสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมในปัจจุบัน ทำให้ประเทศมีความจำเป็นต้องสร้างและพัฒนากำลังด้านอาชีวศึกษาไว้รองรับให้มากขึ้น ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดเป้าหมายที่สำคัญ คือ มุ่งพัฒนาคนให้เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน การให้การศึกษาดูตัวอย่างดี มีคุณวุฒิวิชาชีพ มีการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาที่หลากหลายเข้ากับการทำงานจริงโดยการใช้หลักสูตรสมรรถนะ การใช้ทักษะหลักและทักษะที่จำเป็นเพื่อการดำเนินชีวิต และต้องมีคุณวุฒิ คุณภาพและคุณลักษณะที่เหมาะสม (The Office of Vocational Education Commission, 2012, p. 28) และหลักการศึกษาเพื่อการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 ของ

ยูเนสโก (UNESCO) ได้เสนอประเด็นการพัฒนาที่มุ่งไปสู่ระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเท่าเทียมกัน การคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ รวมถึงการพัฒนาทักษะและสมรรถนะให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (The Office of Educational Council, 2014, p. 40)

หลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการจัดเป็นศาสตร์หนึ่งที่ปรากฏในโครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ มีจุดมุ่งหมายต้องการเตรียมผู้เรียนไปประกอบอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหารและการจัดการอาชีพ หลักการและกระบวนการทำงาน สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านต่างๆ ในปฏิบัติงาน การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระได้ (The Office of Vocational Education Commission, 2014, p. 5) จัดว่ามีความสำคัญมากต่อผู้เรียนสอดคล้องกับ Madilokkovit (1995, pp. 33-38) ที่กล่าวว่าหลักสูตรที่เกี่ยวกับธุรกิจมีจุดประสงค์ต้องการเตรียมนักเรียนไปประกอบอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานและการเป็นพลเมืองของประเทศที่ต้องเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพทั้งทักษะการทำงาน การจัดการและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่ง Martha (2003, pp. 35-41) ได้กล่าวถึงแนวโน้มการศึกษาธุรกิจในศตวรรษที่ 21 ว่าหลักสูตรที่เกี่ยวกับธุรกิจควรมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับธุรกิจสังคมโลก ควรมีการบูรณาการหลักสูตร ทักษะและการฝึกปฏิบัติ ซึ่งผู้สอนจะต้องเชื่อมโยงหลักสูตรธุรกิจศึกษากับมาตรฐานการศึกษา เช่น การเป็นผู้ประกอบการ การเรียนรู้เชิงรุกหรือการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้โดยโครงงานและการทำงานเป็นทีม จะเห็นได้ว่าสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นในบุคลากรทุกสาขาวิชาชีพ ทั้งนี้ เพราะการที่บุคคลมีความรู้ สมรรถนะเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการจะทำให้รู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างเป็นระบบอันจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพทางธุรกิจในทุกสาขา ซึ่งจะช่วยให้ค้นพบความรู้ใหม่ๆ ในการประกอบธุรกิจและสามารถแก้ไขปัญหาในการดำเนินธุรกิจได้อย่างเป็นระบบ และสามารถพัฒนาธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Panich (2012, p. 16) ที่กล่าวว่า หนึ่งในทักษะที่สำคัญที่เด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ที่ควรจะได้รับการพัฒนา ได้แก่ การคิดในเชิงธุรกิจ และทักษะการประกอบการ (Corporate and Entrepreneurial Spirit) ถือว่าเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมในระดับชาติและโลก แนวคิดเรื่องการเป็นผู้ประกอบการ ถือว่ามีบทบาทสำคัญในวัฏจักรธุรกิจสมัยใหม่ ดังที่ Frederick, et al. (2006, pp. 3-4) กล่าวว่าผู้ประกอบการ คือผู้สร้างสรรค์ คิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อบุกเบิกตลาดทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนบุคคลที่บูรณาการสรรพกำลัง ทั้งปวงเพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ผสมผสานศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองมาเชื่อมต่อกับความรู้เดิมจากประสบการณ์ตลอดจนการเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ Zimmerer and Scarborough (2002, p. 4) กล่าวว่า ผู้ประกอบการเป็นบุคคลที่แสวงหาโอกาสในด้านกำไรและปฏิบัติการภายใต้ความเสี่ยงของการดำเนินงาน นอกจากนี้ Bangmo (2012, p. 1) ได้ให้ความหมายว่า ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ลงทุนจัดตั้งธุรกิจขึ้นเพื่อหวังกำไร โดยยอมรับความเสี่ยงที่จะขาดทุน ดำเนินการและควบคุมการทำธุรกิจด้วยตนเอง ซึ่ง Man, et al. (2002) ได้กล่าวว่า สมรรถนะผู้ประกอบการ เป็นคุณลักษณะที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในงานที่ตนปฏิบัติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก จึงจำเป็นที่จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยหลักสูตรจึงต้องเน้นการสร้างหรือการยกระดับทักษะเป็นพิเศษ ประกอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย

การฝึกปฏิบัติจริง การศึกษากรณีตัวอย่าง การศึกษาจากใบความรู้ ใบงาน ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในสิ่งที่ฝึกอบรมได้อย่างมีคุณภาพ (Kraisit, 2006, p. 244) จากปัญหาและแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผู้วิจัยเชื่อว่าหลักสูตรนี้จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการให้มีศักยภาพในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ควรได้รับการพัฒนา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ดังนี้
 - 3.1 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ก่อนและหลังเรียนโดยใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
 - 3.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลังเรียนโดยใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75
 - 3.3 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ก่อนและหลังเรียนโดยใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
4. เพื่อประเมินหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วยการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

การศึกษาศมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเป็นผู้ประกอบการ ที่เป็นเจ้าของกิจการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ จำนวน 5 คน และสนทนากลุ่มผู้สอนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการที่มีผลงานเด่นด้านการบ่มเพาะผู้ประกอบการ จำนวน 3 คน เกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการและด้านคุณลักษณะต่อการเป็นผู้ประกอบการ แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ด้านสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ และสังเคราะห์บทสรุปองค์ความรู้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเป็นผู้ประกอบการ นำมากำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มครูผู้สอนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการ (Focus Group) ทำการบันทึกการสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผู้วิจัยดำเนินการสร้างหลักสูตรด้วยการนำข้อมูลการศึกษาศมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเป็นผู้ประกอบการและสนทนากลุ่มผู้สอนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการ นำมายกร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร และทำการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองนำร่องกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 จำนวน 22 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

การศึกษาศมรรถนะการใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหลักสูตรที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง
2. การทดลองใช้หลักสูตรใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบหลังการพัฒนาโดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 (One Group Posttest Design)

3. ดำเนินการตามกระบวนการเรียนการสอนที่กำหนดในหลักสูตร โดยประยุกต์กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบของ Collins, et al. (1991) โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง 6 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการ 2) การเป็นต้นแบบ 3) การเป็นผู้ชี้แนะและการให้ความช่วยเหลือ 4) การสะท้อนคิด 5) การไตร่ตรองความคิด 6) การต่อยอดประสบการณ์ ในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งสิ้น 54 ชั่วโมง ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ จำนวน 9 หน่วย ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยปฏิบัติจริงทีละขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง จำนวน 54 ชั่วโมง และได้ทำการประเมินผลผู้เรียน โดย 1) ประเมินสมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการก่อนและหลังเรียนหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ จากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก (Multiple Choice) จำนวน 50 ข้อ 2) การเปรียบเทียบสมรรถนะด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการหลังเรียนตามหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 ด้วยแบบประเมินสมรรถนะด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ที่กำหนดเกณฑ์คุณภาพ 3 ระดับ 3) การศึกษาและการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อการเป็นผู้ประกอบการก่อนเรียนและหลังเรียนหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยประเมินสมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อการเป็นผู้ประกอบการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ที่กำหนดเกณฑ์คุณภาพ 3 ระดับ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

การประเมินหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ดำเนินการหลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้หลักสูตร ทำการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา จำนวน 24 คน โดยใช้รูปแบบการประเมินตามแนวคิดวิเคราะห์เชิงระบบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย ด้านปัจจัยเกื้อหนุน และด้านการบริหารหลักสูตร 2) ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านผู้สอน 3) ด้านผลผลิต (Output) ประกอบด้วย ด้านผลสำเร็จของหลักสูตร และด้านผลลัพธ์และประโยชน์ที่ได้รับ มีลักษณะแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แล้วนำแบบสอบถามความคิดเห็นมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 13 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสรุปต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกอบด้วย

1.1 สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ แบบจำลองธุรกิจ การจัดการธุรกิจ การจัดการตลาด การผลิตและการดำเนินงาน การบริหารทรัพยากรบุคคล การจัดการการเงินและการลงทุน แผนธุรกิจ การติดต่อสื่อสารและเครือข่ายทางธุรกิจ และการบริหารงานและดำเนินงานในองค์การ 2) ด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติงานและความสามารถการมีปฏิสัมพันธ์ และ 3) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและด้านอัตมโนทัศน์

1.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เน้นการฝึกปฏิบัติ และมีกรณีตัวอย่างประกอบหรือสถานการณ์ที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำเมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาจนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานจนสำเร็จ

1.3 การวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ มีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ด้วยแบบทดสอบ ด้านทักษะด้วยแบบประเมินทักษะและด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วยแบบประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคล

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ดังนี้

2.1 หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล จุดประสงค์ รายวิชา สมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชา เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

2.2 เอกสารประกอบหลักสูตรประกอบด้วย 1) คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประกอบด้วย คำชี้แจงวิธีการจัดการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ 2) และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 หน่วย การเรียน ประกอบด้วย ลำดับที่ของแผน ระยะเวลาที่ใช้สอน สาระสำคัญ สมรรถนะหลัก จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา สาระ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

2.3 หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.59) และเอกสารประกอบหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.58)

2.4 หลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการมีความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ

3. ผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ดังนี้

3.1 นักศึกษามีสมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้ประกอบการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 นักศึกษามีทักษะการเป็นผู้ประกอบการหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 นักศึกษามีสมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อการเป็นผู้ประกอบการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต พบว่า

4.1 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านผลสำเร็จของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.59) และผลลัพธ์และประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

4.2 ผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมมากทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า มีบรรยากาศในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ หลักสูตรมีความเหมาะสมกับระดับผู้เรียนและสอดคล้องกับตลาดแรงงานและสังคม 2) ด้านกระบวนการ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง มีเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน มีผู้สอนที่มีคุณวุฒิตรงกับสาขาวิชาที่สอน มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์การสอน 3) ด้านผลผลิต ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะส่วนบุคคลมากขึ้น และสามารถนำความไปใช้ในการปฏิบัติงานและประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้

อภิปรายผล

1. ด้านการศึกษาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

1.1 สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้การเป็นผู้ประกอบการ ด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีการศึกษาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเป็นผู้ประกอบการและการสนทนากลุ่มครูผู้สอนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Martin (2013) ที่กล่าวว่า ผู้ประกอบการควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ประกอบการ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Leeaumnongkul (2010) ทำวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่กล่าวว่า หลักสูตรผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ มีองค์ประกอบของสมรรถนะทางธุรกิจ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ ความสามารถในการประกอบการธุรกิจและแรงขับเคลื่อนในการประกอบการธุรกิจ

1.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้

ด้วยตนเอง เน้นการฝึกปฏิบัติ และควรมีกรณีตัวอย่างประกอบหรือสถานการณ์ที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำเมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาจนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานจนสำเร็จ สอดคล้องกับ Chuarattanapong (1996) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดได้ดีเมื่อผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ ลงมือปฏิบัติ อภิปรายซักถามร่วมกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ รวมทั้งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายได้ดี และมีความรู้ที่ยั่งยืน ถ้าได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติภายใต้สภาพจริง เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถซึมซับได้เร็วกว่าและจะได้มีความรู้ ความภาคภูมิใจและส่งเสริมความเจริญให้กับการประกอบอาชีพของตนเองได้

1.3 การวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ควรมีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ด้วยแบบทดสอบ ด้านทักษะด้วยแบบประเมินทักษะและด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วยแบบประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคล สอดคล้องกับ Kanchanasari (2002, p. 285) ได้กล่าวว่า ลักษณะของการประเมินผลการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ควรระบุให้ชัดเจนถึงสิ่งที่มุ่งประเมิน เลือกเทคนิควิธีการประเมินให้เหมาะสมกับสิ่งที่ประเมิน ควรใช้เทคนิคการประเมินหลายอย่างประกอบกัน ควบคุมความคลาดเคลื่อนจากการวัดให้น้อยที่สุด และใช้สารสนเทศจากการประเมินสำหรับการตัดสินใจ

2. ด้านการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชา เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด ผลที่พบเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสภาพปัจจุบัน และยังคงคำนึงถึงความจำเป็นและความสำคัญในการพัฒนา กำลังคนให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ อีกทั้งเห็นว่ามาตรฐานอาชีพจะสามารถนำไปใช้ต่อยอดในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสายอาชีพสามารถปฏิบัติงานได้จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยและการพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของ The Office of Educational Council (2017) ได้ดำเนินศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อหาสมรรถนะของกลุ่มอาชีพ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสมรรถนะที่มีความจำเป็นและต้องการใช้ในงานอาชีพจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง ได้แก่ กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงานรวมถึงข้อมูลที่ได้จากสถานประกอบการ มาสังเคราะห์เป็นความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงานในสายอาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่พัฒนากำลังคนสายอาชีพให้มีคุณภาพต่อไป

3. ด้านการศึกษาผลการใช้หลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า 1) นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้ประกอบการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักศึกษามีทักษะการเป็นผู้ประกอบการหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักศึกษามีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อการเป็นผู้ประกอบการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลที่พบนี้

อาจเกิดจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ได้ประยุกต์แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นการเป็นต้นแบบ 3) ขั้นการเป็นผู้ชี้แนะและการให้ความช่วยเหลือ 4) ขั้นสะท้อนคิด 5) ขั้นการไตร่ตรองความคิด 6) ขั้นการต่อยอดประสบการณ์ และในหลักสูตรนี้ได้นำวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) และวิธีการชี้แนะ (Coaching) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนทุกหน่วยการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติไปทีละขั้นตอน มีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการจริง ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในสภาพการทำงานที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่ผู้เรียนจะต้องแก้ปัญหาในโลกแห่งความจริง (Real-World) ทำให้เกิดการทักษะการปฏิบัติงานและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Collins, et al. (1987) ที่กล่าวว่า หลักการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ต้องมีการกระตุ้นด้วยการมอบหมายภาระงาน ซึ่งเป็นวิธีการที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดทักษะที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (Increasing Complexity) มีทักษะที่หลากหลายมากขึ้น (Increasing Diversity) และทำให้เกิดทักษะโดยรวมก่อนทักษะเฉพาะ (Local Skills) ทำนองเดียวกับผลการวิจัยของ Mingsamorn, et al. (2010, pp. 177-196) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนาล้างการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีพฤติกรรมเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ มีเหตุผลผลการวิชาการมีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

4. ด้านการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต ซึ่งผลจากการประเมินของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก 2) ด้านกระบวนการอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน มีทฤษฎีรองรับอย่างชัดเจน มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Prompichai, et al. (2011, pp. 135-153) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาปฏิบัติการวิจัยทางการตลาด เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิจัยการตลาด สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลที่พบเช่นนี้ อันเนื่องมาจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างมีระบบตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่ถูกต้อง และผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งพบว่า นักศึกษามีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีทักษะหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 และคุณลักษณะส่วนบุคคลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดการยอมรับและเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมมากทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1.1 การกำหนดระยะเวลาเพื่อการใช้หลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่น ควรขยายเวลาฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้มากขึ้น

1.2 การประเมินผลการนำความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการไปใช้ในการปฏิบัติงาน ควรติดตามประเมินผลจากการปฏิบัติการเป็นผู้ประกอบการในสถานการณ์จริงร่วมด้วย โดยการประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประเมินอาจจะให้ผู้เรียนประเมินตนเองหรือให้ผู้ประกอบการที่เป็นครูฝึกร่วมประเมินผลด้วย

1.3 การกำหนดต้นแบบควรมีการกำหนดคุณสมบัติของต้นแบบที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรและมีการคัดเลือกต้นแบบที่มีทั้งผู้ประกอบการที่มีความรู้ในการบริหารธุรกิจจนประสบผลสำเร็จหรือผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจจนกระทั่งประสบผลสำเร็จได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้แนวทางการดำเนินธุรกิจของต้นแบบว่าประสบผลสำเร็จได้อย่างไรหรือประสบความล้มเหลวได้อย่างไร มาจากสาเหตุใด

1.4 การฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ประกอบการในสถานประกอบการควรเป็นสถานประกอบการที่ทำข้อตกลงจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษา (MOU) และมีครูฝึกที่มีประสบการณ์และผ่านการอบรมการเป็นครูฝึกในสถานประกอบการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นอกจากนี้ผู้สอนควรควบคุมดูแลให้ข้อเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งต่อไป ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

2.2 ควรศึกษาผลการนำหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น แผนกวิชาการบัญชี แผนกวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ แผนกวิชาการจัดการสำนักงาน ซึ่งเป็นกลุ่มสาขาวิชาประเภทบริหารธุรกิจเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรฉบับนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้มีทักษะในการเป็นผู้ประกอบการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับแต่ละสาขาวิชาชีพ

2.3 เนื่องจากในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มครูผู้สอนไว้สอดคล้องกันอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้นในอนาคตควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ

References

- Bangmo, S. (2012). *Entrepreneurship* (5th ed.). Bangkok: SK Books. [in Thai]
- Chuarattanapong, J. (1996). *Curriculum development: The principles and guidelines*. Bangkok: Alene Press. [in Thai]
- Collins, A., Brown, J. S., & Holum, A. (1991). Cognitive apprenticeship: Making thinking visible. *American Educator*, 15(3), 6–11, 38–46.
- Collins, A., Brown, J. S., & Newman, S. E. (1987). *Cognitive apprenticeship: Teaching the craft of reading, writing and mathematics*. Cambridge, MA: Centre for the Study of Reading, University of Illinois.
- Frederick, H. H., Kuratko, D. F., & Hodgetts, R. M. (2006). *Entrepreneurship: Theory process practice*. South Melbourne: Thomson Learning.
- Kanchanasvasri, S. (2002). *Traditional test theory*. Bangkok: Faculty of Education Chulalongkorn University. [in Thai]
- Kraisit, P. (2006). *Education for developing human resources*. Rachaburi: Faculty of Education, Chombueng Rajabhat University. [in Thai]
- Leeaumnonkul, P. (2010). *Research and development of entrepreneur curriculum based on cognitive apprenticeship approach to enhance business competence of upper secondary school student* (Doctoral dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Madilokkovit, C. (1995). *Teaching materials on the principles of business education*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Man, T. W. Y., Theresa, L., & Chan, K. F. (2002). The competitiveness of small and medium enterprise a conceptualization with focus on entrepreneurial competencies. *Journal of Business Venturing*, 17, 123-142.
- Martha, C. Y. (2003). Current trends in business education. In Martha H. R. (Ed.), *Effective Method of Teaching Business Education in the 21st Century* (pp. 35-41). Reston, VA: National Business Education Association.
- Martin, L. (2013). *Developing entrepreneurial competencies: an action-based approach and classification in education* (Master thesis). Sweden: Chalmers University of Technology.
- Mingsamom, S., Kaewurai, W., Pajanban, P., & Lincharoen, A. (2010). A development of curriculum enhancing the evaluated competencies of school curriculum for personals in the basic of educational. *Journal of Education Nareasuan University*, 13(Special), 177-196. [in Thai]
- Panich, W. (2012). *Framework for 21st century learning*. Bangkok: Sodsri-Saridwongso Foundation. [in Thai]

- Promptichai, S., Pajanban, P., Kaewurai, W., & Suttirat, C. (2011). The development of subject curriculum in a marketing research course to enhance marketing research competence for higher vocational education students. *Journal of Education Naresuan University*, 13 (Special), 135-153. [in Thai]
- The Office of Educational Council. (2014). *The 2014 conference proceeding on educational standards for developing lifelong learning human in the 21st century world*. Bangkok: The Ministry of Education. [in Thai]
- The Office of Educational Council. (2017). *Research and development development of curriculum and instructional management of competency bases in the framework of national qualifications*. Bangkok: Prikwam Graphic. [in Thai]
- The Office of Vocational Education Commission. (2012). *The policies, goals, and strategies for producing and developing international vocational workforces (2012-2018)*. Bangkok: The Ministry of Education. [in Thai]
- The Office of Vocational Education Commission. (2014). *The order of the ministry of education on educational management and evaluation based on higher vocational certificate curriculum (2014)*. Bangkok: The Office of Vocational Education Commission. [in Thai]
- Zimmerer, T. W., & Scarborough, N. M. (2002). *Essentials of entrepreneurship and small business management (3rd ed.)*. New Jersey: Prentice-Hall.